

ВІДГУК

офіційного опонента на дисертацію Мельник Вікторії Вікторівни «Теоретико-методологічні та науково-організаційні засади розвитку птахівництва в Україні у другій половині ХХ – на початку ХХІ століття», поданої на здобуття наукового ступеня доктора історичних наук за спеціальністю 07.00.07 – історія науки й техніки

Актуальність теми дисертаційного дослідження, її зв'язок з науковими програмами. Реконструкція та використання наукових здобутків соціуму на практиці – головні складові науково-технічного прогресу. У цьому контексті актуальним є вивчення історії становлення і розвитку птахівництва в Україні у другій половині ХХ – на початку ХХІ століття, адже відомо, що птахівництво здавна широко розвинене на всіх українських землях, а у сучасній Україні – найбільш розвинутою галуззю тваринництва. ХХІ століття у птахівництві характеризується інтенсивною вертикальною інтеграцією, а процес отримання яєць є одним із найтехнологічніших процесів у тваринництві, з детермінованими виробничими результатами і оптимізованими для їх максимального досягнення параметрами технологічного процесу, які знижують собівартість і підвищують об'єм прибутку, що прискорює окупність інвестиційних затрат. Надзвичайно важливим у цьому розрізі, постає історичний досвід теоретико-методологічних та науково-організаційних засад розвитку птахівництва в Україні у другій половині ХХ – на початку ХХІ століття.

Актуальність обраної теми підтверджується й тим, що в сучасній історіографії відсутнє комплексне дослідження з історії розвитку птахівництва в Україні у другій половині ХХ – на початку ХХІ ст. в контексті його теоретико-методологічних засад та науково-організаційного забезпечення.

Дисертаційне дослідження виконувалося відповідно до загального напрямку наукових досліджень Інституту історії аграрної науки, освіти і техніки Національної наукової сільськогосподарської бібліотеки НААН і є складовою наукових тем «Концептуальні та методологічні основи науково-інформаційного забезпечення інноваційного розвитку аграрної науки в умовах свроінтеграційних процесів» (номер державної реєстрації 0116U002099), «Методологічні та організаційні засади управління системою інноваційно-інвестиційного розвитку аграрної науки: історико-концептуальний аспект» (номер державної реєстрації 0116U0002103).

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків та їх достовірність. Дисертаційна розвідка Мельник В.В. є самостійним науковим дослідженням у якому комплексно вивчено передумови, основні тенденції і закономірності науково-організаційних основ розвитку птахівництва в Україні у другій половині ХХ – на початку ХХІ ст.

Для успішного розв'язання дослідницьких завдань у роботі використано комплекс принципів наукового пізнання – об'єктивізм, історизм, системність, цілісності, наступності, комплексності, науковості, багатофакторності,

репрезентативності, що дозволяють урахувати основні аспекти історичного поступу теоретико-методологічних та науково-організаційних засад розвитку птахівництва в Україні окресленої доби.

Для вирішення дослідницьких задач використано методи загальнонаукові: контент-аналізу, класифікації, типологізації, синтезу, аналізу; структурно-системний (міждисциплінарний). Особливу увагу приділено історичним методам наукового пізнання: періодизації, ретроспективному, проблемно-хронологічному, порівняльно-історичному. Також застосовано методи історіографічного, джерелознавчого та термінологічного аналізу, інтерв'ювання.

Обґрунтованість та достовірність сформульованих у дисертаційній роботі основних положень не викликає сумнівів і заперечень. Вони переконливо підтверджуються численними фактами, статистичними відомостями, ретельним аналізом та низкою посилань на джерельну базу дослідження.

Наукова новизна одержаних результатів та повнота їх викладу в опублікованих працях визначається тим, що робота є першим в українській історіографії, комплексним дослідженням та об'єктивним висвітленням теоретико-методологічних і науково-організаційних засад розвитку птахівництва упродовж другої половини ХХ – початку ХХІ ст. Дисертанткою вперше комплексно проаналізовано становлення наукового супроводу птахівництва в Україні з урахуванням соціально-економічних і політичних умов; висвітлено здобутки українських учених за напрямками, котрі є складовою технологічного процесу виробництва продукції птахівництва, а саме: селекційно-племінна робота, повноцінна годівля та умови утримання птиці, штучне інкубування яєць; реконструйовано діяльність Державної дослідної станції птахівництва як науково-методичного та координаційного центру у структурі НААН, що забезпечує розвиток галузі птахівництва; репрезентовано матеріали створення, становлення та діяльності кафедри птахівництва в Національному університеті біоресурсів і природокористування України як провідного осередку з підготовки фахівців для галузі птахівництва; виявлено, проаналізовано та уведено до наукового обігу значний обсяг документальних матеріалів з державних, обласних і відомчих архівних установ України. Дисертанткою доповнено здобутки з історії птахівництва не лише як науки, але і складової навчальних дисциплін у системі підготовки фахівців для галузі, знання щодо створення та діяльності племінних і промислових птахівничих господарств, їхній внесок у виробництво яєць і м'яса птиці, розвиток ринку продукції. Набули подальшого розвитку відтворення діяльності науково-дослідних установ, закладів вищої освіти, а також творчої спадщини видатних учених у галузі тваринництва загалом і птахівництва зокрема.

Оцінка змісту дисертаційної роботи, її завершеність. Подана до захисту дисертація підпорядкована меті та дослідницьким завданням. Рукопис складається зі вступу, шести розділів, висновків, списку використаних джерел (895 найменувань), 27 додатків. Повний обсяг дисертації становить 533 сторінки.

У вступі розкрито актуальність теми дисертації, окреслено об'єкт, предмет, хронологічні й територіальні межі, методи дослідження; окреслено мету і завдання дослідження, обґрунтовано наукову новизну та практичне значення отриманих

результатів; наведено інформацію про особистий внесок дисертантки, апробацію результатів і структуру дисертації.

У *першому розділі* проаналізовано історіографічні напрацювання з проблеми, охарактеризовано і систематизовано джерельну базу та обґрунтовано методологію дослідницького пошуку. Встановлено, що теоретико-методологічні та науково-організаційні аспекти розвитку птахівництва в Україні у другій половині ХХ – на початку ХХІ ст. в історіографії відображено у загальних рисах. Запропоновано періодизацію історіографії проблеми, яка включає: перший період – 1950-і – кінець 1980-х рр.; другий: 1991 р. – до теперішнього часу. Доведено, що й до цього часу належним чином не проаналізовано творчі здобутки дослідників, не визначено шляхи їх використання на сучасному етапі розвитку галузі.

Джерельна база дослідження охоплює документи фондів державних архівів; масив опублікованих та неопублікованих наукових праць учених-аграріїв, істориків другої половини ХХ – початку ХХІ ст.; офіційні документи органів державної влади, наукових установ і громадських організацій; тогочасна журнальна й газетна публіцистика; мемуарна спадщина тощо. Основу джерельної бази дослідження становили документи державних і відомчих архівних установ України. Виявлений масив архівних документів дозволив відслідкувати багатофакторний вплив на процес розвитку науково-організаційних основ птахівництва; шляхом порівняння з іншими джерелами перевірити, уточнити, підтвердити або відкинути деякі твердження, переконатися в повноті й достовірності походження інформації. У роботі використано архівні документи, наукові праці вчених, періодичні видання, які дозволяють повноцінно відтворити історичний процес накопичення наукових знань, зміну наукових поглядів, концепцій, парадигм у питаннях розвитку науково-організаційних і теоретико-методологічних основ птахівництва, відтворюють вплив політичної, соціальної, економічної атмосфери в суспільстві на характер і науковий рівень досліджень.

Дисертанткою обґрунтовано методологічні основи наукового пошуку, застосовані принципи наукового пізнання. Дослідження ґрунтується на аналізі й синтезі загальнонаукової методології, які стали основою пошуку спеціального методологічного арсеналу історії галузевої науки. Застосування принципу історизму сприяло послідовному відтворенню наукової думки у галузі птахівництва України. Теоретико-методологічну основу дисертаційної роботи склали принципи та методи історичного пізнання, забезпечують максимально вичерпний аналіз подій, фактів і явищ наукового життя в їхньому діалектичному взаємозв'язку та суперечливій взаємодії. Об'єктивність, як первинний принцип дослідницького пошуку, апріорі передбачає неупередженість оцінювань та узагальнень дослідника. Принцип репрезентативності надав можливість з накопиченого у процесі дослідження емпіричного матеріалу, виділити найбільш інформативні для висвітлення обраної теми елементи. Особливу увагу приділяли предметно-хронологічному, а також порівняльно-історичному методам. Наявність релевантного методологічного інструментарію, критично-об'єктивний аналіз і синтез різнопланових джерел сприяли відтворенню загальних закономірностей формування науково-організаційних і теоретико-методологічних основ розвитку птахівництва України другої половини ХХ – початку ХХІ ст., внеску вітчизняних

дослідників у їх розроблення. Корегуючись методом історіографічного аналізу, досліджено процес формування наукового дискурсу з обраної теми; дотримуючись принципу світоглядної толерантності, виокремлено науковий доробок у цей процес різних поколінь учених. Для пошуку та систематизації первинної інформації застосовано джерелознавчий, архівознавчий, бібліографічний аналізи та контент-аналіз.

У *другому розділі* охарактеризовано передумови становлення та розвитку досліджуваної галузі. Доведено, що формуванню її наукових основ передувало зародження сектору громадського птахівництва, народної селекції, обмін племінним матеріалом, забезпечений розширенням торговельних зв'язків, започаткування діяльності освітніх інституцій, публікація перших тематичних друкованих праць, проведення сільськогосподарських виставок. Встановлено, що зародженню галузевої наукової думки в другій половині XVIII – першій половині XX ст. сприяли формування громадського птахівництва, становлення народної селекції, обмін племінним матеріалом, забезпечений розширенням торгових зв'язків, організація перших освітніх інституцій, де запроваджувалося читання дисциплін, пов'язаних із птахівництвом, сільськогосподарських товариств як консультативних органів удосконалення місцевої сільськогосподарської птиці, публікація перших тематичних друкованих праць, проведення сільськогосподарських виставок.

Показано, що на початку другої половини XX ст. в Українській РСР птахівництво переважно розвивалося на базі дрібних ферм колгоспів, радгоспів, а також у присадибних господарствах колгоспників, робітників і службовців. З'ясовано, що становлення та розвиток промислового птахівництва в УРСР було забезпечене сприятливими соціально-економічними та організаційними чинниками. Розвиток галузі відбувався одночасно з піднесенням промисловості та зростанням валового суспільного продукту, національного доходу, заробітної платні працівників, службовців і колгоспників. Доведено, що виробництво продукції птахівництва в УРСР було потужним, у загальносоюзний фонд республіка постачала майже $\frac{1}{4}$ яєць і яєчних продуктів, а ще більша частка припадала на Україну у постачанні м'яса тварин усіх видів. Встановлено, що за часи незалежності у розвитку птахівництва в Україні був період занепаду, однак галузь відновила і стала провідною у тваринництві. Україна також перетворилась із імпортера продуктів птахівництва на їх експортера.

У *третьому розділі* доведено, що українськими вченими в другій половині XX – на початку XXI ст. розроблено теоретико-методологічні основи розведення та селекції, утримання й відтворення птиці, ветеринарного забезпечення галузі птахівництва; розроблено ефективні методи племінної роботи з поліпшення продуктивних якостей місцевих порід сільськогосподарської птиці, виведення нових порід і кросів на основі використання кращого племінного матеріалу зарубіжної селекції, методики добору птиці та її оцінки за продуктивністю потомства, принципи адаптаційної здатності птиці яєчних кросів зарубіжної селекції, математичні моделі для прогнозування несучості птиці; удосконалено традиційні й розроблено нові методи оцінки плідників та індивідуального прогнозування продуктивності. Обґрунтовано нові теоретичні й методологічні

підходи до визначення генетичного потенціалу кількісних ознак за допомогою інформаційно-ентропійного аналізу генетичних маркерів. Вивчено генетичні структури популяцій сільськогосподарської птиці за кількісними ознаками з використанням комплексного й системного аналізів. Розроблені принципи створення синтетичних і гетерогенних популяцій як джерел генетичного біорізноманіття для подальшого добору. Теоретично обґрунтовано можливість створення багатократного гетерозису за продуктивністю яєчних курей. Українським ученим належить пріоритет у розробці способів прогнозування сумісності ліній сільськогосподарської птиці, вивчення спадкової структури аборигенних порід і популяцій курей за допомогою біохімічних, імуногенетичних і ДНК-маркерів.

Встановлено, що у розробку теоретичних і методологічних основ розведення і селекції сільськогосподарської птиці здійснили внесок: П.Ю. Божко, М.В. Дахновський, М.В. Дубовський, Т.С. Лень, М.Г. Курдюков, Е.Е. Пеніонжкєвич, К.В. Калмиков, Ю.В. Бондаренко, В.П. Коваленко, М.І. Сахацький, О.П. Подстрешний, О.О. Катеринич, Р.О. Кулібаба та ін.; у розробку теорії і методології нормованої годівлі птиці та вивчення процесів травлення в її організмі: К.І. Вересенко, А.І. Карнацька, Л.Н. Кузнецова, М.М. Дозорець, В.М. Ковбасенко, І.С. Самойленко, М.І. Кадура, І.А. Іонов, П.Ф. Сурай, М.М. Лемешева та ін.; у розробку різних способів утримання птиці: М.В. Дахновський, Є.С. Кегелес, О.Д. Осадчук, Л.П. Радченко, Г.В. Кір'янова, О.П. Бондаренко, Г.А. Кодинець, К.С. Єрмолаєва, І.І. Івко, Ю.Б. Іщенко, С.В. Кульбаба, В.О. Мельник та ін.; у розроблення теорії і методології штучної інкубації яєць: Е.Е. Пеніонжкєвич, І.С. Загаєвський, А.П.Князєва, А.В. Мещеряков, Г.С. Крок, М.Г. Левін, А.О. Борисихіна, Е.А. Дуюнов, О.М. Сергєєва, В.О. Бреславець В.Ф. Лепешенков та ін.

Доведено, що ученими розроблено норми збалансованої за поживними речовинами та мікроелементами годівлі різних вікових груп, основи мінерального, вуглеводного, протеїнового, вітамінного живлення; обґрунтовано принципи нормування вітамінів у раціонах і рецепти вітамінно-мінеральних преміксів, нові методи аналізу вмісту вітамінів у кормах і біологічному матеріалі; доведено вплив мінеральних сполук, лізину і метіоніну на здоров'я і продуктивність сільськогосподарської птиці. Щодо теорії і методології утримання сільськогосподарської птиці розроблено ресурсозберігаючі природоохоронні прийоми і режими створення мікроклімату при вирощуванні та утриманні курей, а також індичок батьківського стада. Досліджено специфіку вирощування й утримання яєчних курей в широкогабаритних пташниках із різними системами створення мікроклімату. Удосконалено технологічні прийоми вирощування, утримання та відгодівлі водоплавної птиці. Доведено, що у напрямі теорії і методології штучної інкубації яєць сільськогосподарської птиці основними науковими напрацюваннями були: розробка методів тривалого зберігання інкубаційних яєць курей, вивчення ембріонального розвитку індиків різних типів залежно від розміщення яєць у шафі інкубатора. Запропоновано технології і режими інкубації яєць, методи біологічного контролю ембріогенезу тощо. Представляють інтерес основи використання періодичної аероіонізації для

підвищення ефективності інкубації яєць сільськогосподарської птиці, а також лазерного опромінення.

У *четвертому розділі* проаналізовано результати методів племінної роботи з поліпшення продуктивних якостей російської білої породи, полтавських, первомайських курей, роменських і переяславських гусей та бронзових широкогрудих індиків, методи виведення великої сірої породи гусей, породних груп українських та чорних білогрудих качок. З'ясовано процес створення системи племінних птахівничих господарств, яка складалась із селекційно-генетичних станцій, державних племінних заводів, радгоспних і колгоспних ферм-репродукторів, а у 80-х рр. станції було об'єднано в селекційно-генетичний центр.

Виокремлено діяльність учених Е.Н. Куранова, В.С. Кроміна і Н.Г. Гурини та ін. З'ясовано, що у зв'язку зі складною взаємообумовленістю селекційних ознак птиці В.П. Коваленко запропонував застосовувати множинний регресійний аналіз. В.Д. Лук'яновою розроблено програму селекції курей ліній яєчного напрямку з оцінкою плідників за якістю потомства. У 80-х рр. за участі вітчизняних учених, розроблено план селекційно-племінної роботи у птахівництві УРСР на 1986 – 1990 рр. і до 2000 р. Доведено, що на початку ХХІ ст. в Україні відродження птахівництва супроводжувалось активним завезенням птиці яєчних і м'ясних кросів із-за кордону, що стало причиною зменшення частки яєчних кросів птиці української селекції. Реконструйовано, що у розробку теоретичних і методологічних основ розвитку птахівництва в УРСР досліджуваного періоду здійснили внесок: П.Ю. Божко, М.В. Дахновський, М.В. Дубовський, Т.С. Лень, М.Г. Курдюков, Е.Е. Пеніонжкевич, К.В. Калмиков, В.М. Копилов та ін.

Встановлено, що у період 1964–1991 рр. підґрунтям для розвитку штучної інкубації яєць були дослідження учених Українського ІДІ птахівництва, Харківського зооветеринарного інституту, Української сільськогосподарської академії та інших галузевих науково-дослідних і вищих освітніх центрів. Доведено, що у розробку теорії і методології штучної інкубації яєць вагомий внесок зробили: А.У. Биховець, А.В. Мецераков, А.О. Борисихіна, Е.А. Дуюнов, О.М., Сергеева, Г.С. Крок та ін. Доведено, що основними науковими напрацюваннями стали: розроблення рекомендацій з тривалого зберігання інкубаційних яєць курей, вивчення ембріонального розвитку індиків різних типів залежно від розміщення яєць у шафі інкубатора типу «Універсал», удосконалення режиму інкубації яєць курей породи плімутрок білий, дослідження впливу аероіонізації на розвиток ембріонів та результати інкубації яєць сільськогосподарської птиці.

Доведено, що наприкінці ХХ – на початку ХХІ ст. прерогативою у наукових дослідженнях штучної інкубації стало розв'язання проблем щодо підвищення якості інкубаційних яєць птиці сучасних кросів та удосконалення технології інкубації. Простежено еволюцію й щодо поліпшення умов утримання птиці. Встановлено, що наукові дослідження вчених здебільшого були спрямовані на вивчення впливу різних раціонів на продуктивність птиці. Реконструйовано низку досліджень з вивчення впливу різного рівня обмінної енергії та сирого протеїну в комбікормах на продуктивність кліткових несучок, визначення оптимального рівня енерго-протеїнового відношення в раціоні курей, встановлення залежності кормових властивостей білкових кормів, виготовлених з відходів птахівництва, від

тривалості зберігання. Визначено оптимальну тривалість змішування компонентів комбікормів та запропоновано способи зменшення втрат корму при механізованій його роздачі курчатам-бройлерам, розроблено основи фазової годівлі. Доведено, що запропоновані українськими вченими розробки склали теоретичну й методологічну основу для зростання рентабельності галузі птахівництва та зниження собівартості її продукції.

У п'ятому розділі проаналізовано головний вплив спеціалізації господарств на технології виробництва яєць і м'яса. Виділено періоди у розвитку яєчного птахівництва в громадському секторі УРСР в 1951–1991 рр. Доведено, що одним із визначних наукових досягнень українських учених стало створення кросів «Бірки-І» і «Бірки-ІІ». З'ясовано, що для промислового птахівництва потрібні гібриди курей яєчних кросів з тривалою безперервною несучістю і високою збереженістю. Реконструйовано динаміку концентрації вільних амінокислот у печінці залежно від умов протеїнового живлення курей-несучок. Вказано, що наукове і методичне забезпечення в організації процесу бройлерного виробництва в УРСР здійснювали, передусім, учені Українського НДІ птахівництва. Доведено, що наукові розробки вчених були спрямовані на створення нових кросів, способів утримання і годівлі дорослих індиків та молодяку при вирощуванні на м'ясо.

З'ясовано, що в Українській РСР другої половини ХХ ст. стрімкого розвитку набуло качківництво. Науково-методичне керівництво та координацію досліджень з розвитку галузі здійснювали вчені Українського науково-дослідного інституту птахівництва. Реконструйовано, що на різних етапах досліджуваного періоду, у виробництві качиного м'яса провідну роль відіграли виробничі підрозділи, зокрема Яготинська, Гайсинська, Новоайдарська, Таранівська, Кагарлицька, «Южна» птахофабрики, окремі племінні господарства і репродуктори. З'ясовано, що у період незалежності України, для виробництва м'яса птиці використовують бройлерів (їх частка стала основною), а також індиків, качок, гусей; набуло поширення цесарківництво, фазанівництво, перепелівництво і з'явилась нова підгалузь – страусівництво.

У шостому розділі встановлено, що період незалежності України є продуктивним для становлення і розвитку наукових основ птахівництва в Україні. Доведено, що основоположний внесок у теоретико-методологічне забезпечення розвитку птахівництва в Україні зробили вчені науково-дослідних установ, передусім, Державної дослідної станції птахівництва НААН як галузевого координаційного та науково-методичного центру, а також Інституту біології НААН, ННЦ «Інститут експериментальної і клінічної ветеринарної медицини» та ін. Встановлено, що у науковому забезпеченні птахівництва в Україні і за часи незалежності вагомую роль продовжував відігравати Інститут птахівництва/ДДСП НААН. Доведено, що провідна роль у підготовці кадрів для галузі птахівництва та її теоретико-методологічному забезпеченні належить НУБіП України. До становлення наукових основ птахівництва доклали зусиль учені таких закладів вищої освіти: Білоцерківського, Вінницького, Миколаївського, Сумського НАУ; Дніпропетровського державного аграрно-економічного університету, Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій ім. Гжицького, Подільського державного аграрно-технічного університету,

Полтавської державної аграрної академія, Харківської державної зооветеринарної академії, Херсонського державного аграрного університету.

Доведено, що у розробці наукових основ розвитку птахівництва цього періоду вагома роль належить науковим школам як неформальним творчим об'єднанням. Проведено аналіз діяльності наукової школи академіка НААН України І.І. Ібатулліна, що охопили низку проблемних напрямів у годівлі птиці. Встановлено, що під науковим керівництвом академіка НААН М.І. Сахацького розвинуто основи збереження та раціонального використання племінних ресурсів птахівництва. Основні напрями, які розроблялися його учнями: удосконалення методів оцінки та відбору при формуванні високопродуктивних стад птиці яєчних і м'ясних кросів, прийоми використання родинних форм різних кросів для створення курей м'ясо-яєчного напрямку продуктивності та ін.

Зауваження та дискусійні положення. У цілому позитивно оцінюючи дисертаційну роботу Мельник В.В., її актуальність, наукову новизну та практичне значення отриманих результатів, вибір методологічних підходів, історіографічної та джерельної бази, варто зазначити про деякі дискусійні положення та зауваження, а саме:

- видається можливим структурне об'єднання розділів три і п'ять з подальшим поданням розділу, як третього, дисертаційної розвідки;

- у розділі I «Історіографія проблеми, джерельна база та методологічні основи дослідження» у підрозділі 1.1 «Стан наукової розробки проблеми» видається за необхідне дотримуватись зазначеного принципу поділу джерел (с. 39), адже, наприклад, на с. 40–42 дисертаційної роботи, згідно хронологічно предметно-тематичного поділу історіографії, посилення у тексті та відповідно рік видання джерела читаємо: [369] – 1958 р., [133] – 1957 р., [167] – 1957 р., [174] – 2014 р., [374] – 1979 р., [383] – 1972 р., [382] – 1974 р., [57] – 1976 р., [377] – 1970 р.;

- у дослідженні трапляються редакційні неточності і русизми: наприклад, різний формат апострофу (с. 352, 365, 367, 403, 508, 516); «даних» (с. 40, 392, 507); «... ім'я доктора сільськогосподарських наук, професора А.І. Свеженцова, який у 1991 – 1955 рр. ...» (с. 397);

- необхідно дотримуватись фіксації посилання на джерело інформації в Додатках дисертації;

- видається таким, що потребує уточнення положення про 1917 р., що виходить за хронологічні межі дослідження: Додаток А «Кількість птиці у Київській губернії за переписом 1917 року» (с. 505);

- потребує чіткої кореляції Додаток Ж «Структура доходів і витрат сім'ї колгоспника, %» (с. 511) та Додаток И «Структура доходів і витрат сім'ї робочого промисловості, %» (с. 513), щодо чіткої назви республіки СРСР.

Водночас зазначимо, що висловлені зауваження не зменшують позитивну оцінку дисертації та можуть бути враховані у подальшій науковій роботі здобувачки Мельник В.В.

Загальний висновок про дисертаційну роботу, її відповідність встановленим вимогам Міністерства освіти і науки України.

Дисертаційне дослідження Мельник В.В. є самостійним, цілісним і завершеним науковим дослідженням, виконане на належному науково-

теоретичному рівні. Одержані в роботі науково обгрунтовані результати в сукупності забезпечують вирішення наукового завдання – визначення передумов, основних тенденцій і закономірностей, проведення цілісного комплексного аналізу науково-організаційних засад розвитку птахівництва в Україні у другій половині ХХ – на початку ХХІ ст. на фоні соціально-економічних і політичних викликів часу. Вони викладені у 45 наукових публікаціях, серед яких 3 монографії (у тому числі одна індивідуальна), 22 наукові статті у фахових виданнях, визначених Міністерством освіти і науки України, із них 6 у зарубіжних наукових виданнях; 7 публікацій у збірниках матеріалів наукових конференцій; 13 публікацій, які додатково відображають наукові результати дисертації. Основний текст автореферату і дисертації ідентичні.

За змістовним наповненням, структурою, новизною, важливістю і глибиною наукових результатів дисертаційна робота Мельник Вікторії Вікторівни «Теоретико-методологічні та науково-організаційні засади розвитку птахівництва в Україні у другій половині ХХ – на початку ХХІ століття» відповідає вимогам пп. 9, 10, 12, 13 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567 (назва постанови зі змінами, внесеними згідно з постановою КМ України № 656 від 19 серпня 2015 р. та № 943 від 20 листопада 2019 р.), паспорту спеціальності – історія науки й техніки, а її авторка заслуговує присудження наукового ступеня доктора історичних наук зі спеціальності 07.00.07. – історія науки й техніки.

Офіційний опонент:

доктор історичних наук, доцент,
доцент кафедри інформаційних
технологій, Київський національний
університет культури і мистецтв

Г.В. Салата

